

Hatidža Krnjević, Antologija narodnih balada, Srpska književna zadruga, Beograd 1978, 283 str.

Poslije knjige **Usmene balade Bosne i Hercegovine**, koja je tiskana 1973, Hatidža Krnjević objavljuje sada i **Antologiju narodnih balada** jugoslovenskih naroda.

Knjiga je koncipirana ovako: I. predgovor **O našim narodnim baladama**, II. tekstovi (82 balade) i III. prilozi i rječnici.

Predgovor ima dva dijela: **Izvori i tumačenja narodnih balada i Odlike i umetnost balada**. U prvom dijelu autorica prati bilježenje balada od Hvaranina Petra Hektorovića preko zapisa triju makedonskih pjesama, **Erlangenskog rukopisa**, Fortisova **Putovanja u Dalmaciji**, glavnog aktera u bilježenju i određivanju balada Vuka Karadžića, zatim Stanka Vraza, Verkovića i braće Miladinov, Kuhača, Jagića i Šenoe do Franje Markovića i Laze Kostića, koji je bio i sam »tvorac znamenitih balada... pjesnik i mislilac, estetičar i esteta koji je umeo da veruje i da kaže da je fantazija realna kao 'padanje kiše', kao svaka druga pojava u prirodi, kao sve što je svojstveno ljudskom biću, duši i duhu«. Drugi dio autorica počinje određivanjem termina **balada** navodeći da su »balade kraće pesme čiju suštinu čini istovremeno ali ne i ravnomerno prisustvo epskog, lirskog i dramskog elementa«, da »one imaju narativan karakter, a priča se po pravilu odvija u trećem licu' bez vidljivog prisustva naratora, što balade čini srodnima sa epskim i epskim junačkim pesmama«, da je radnja »bitno uslovljena i duboko prožeta emocijom, što balade čini srodnim sa lirskim pesmama«, da su »uistinu pesme koje stoje 'na međi' između dveju glavnih vrsta naše narodne poezije«, da uz to »dramski karakter oblikovanja radnje, dijalog i monolog u kojima se otkrivaju skrivite tajne, uzroci sukoba ili kobi, kao i karakteri junaka, čine bitno obilježje balada kao vrste narodnih pesama...«. Poslije određivanja termina autorica govori o razlici balada i junačkih pjesama, o usmenom prenoše-

nju, o takozvanim internacionalnim motivima, o pripovjednom elementu i kazivanju u trećem licu, o lirskom u baladama, o jeziku balada i nizu drugih pitanja, odlika i problema. Napominjemo da bi ovom predgovoru više odgovarao naslov: **O narodnim baladama jugoslovenskih naroda**.

U drugom dijelu knjige tiskane su 82 balade, razvrstane u tri grupe: **Najstariji zapisi** (9), **Zapisi iz doba Vuka Karadžića** (29) i **Noviji zapisi** (44). Autorica navodi da je kriterijum razvrstavanja bio hronološki, istorijski sled postanka ili štampanja pojedinih zapisa pesama. Balade koje sačinjavaju prvu rukovet izbora nastale su u vremenu od 1555. do 1814. godine, tj. od Hektorovićeve zapisa do prve **Pjesnarice** Vuka Karadžića (Beč 1814). Drugu rukovet čine Vukovi zapisi i zapisi njegovih suvremenika, od 1814. do 1864. godine, od prve Vukove zbirke do njegove smrti. Treću rukovet čine pesme novijeg vremena, objavljene posle 1864. godine«. Evo naslova najstarijih zapisa: **Marko Kraljević i brat mu Andrijaš, Službu služi nazli Stojko, Tužila je bula udovica, Šetala je Jerina gospoda, More, momo, Budimkinjo, Đurđilu si majka veli, Pavle i Katerina, Hasanaginica i Jakšići kušaju ljube**. Po istim kriterijima izabrane su i ostale (73) balade. Može se ocijeniti da je ovaj izbor narodnih balada jugoslovenskih naroda kvalitetan i reprezentativan.

Prilozi se sastoje od: **Izvora, Napomena i objašnjenja, Beležaka uz izbor** i rječnikâ. Dakle, na kraju knjige donose se podaci o izvorima svih balada, a uz to i iscrpnije napomene i objašnjenja (20 stranica) o tiskanju i proučavanju određene balade. Npr. u napomeni uz **Hasanaginicu**, dana je kraća povijest proučavanja i literatura (tiskan je i original Fortisova zapisa). **Beleška uz izbor** govori o problemima oko izbora, daje objašnjenja za balade sa sličnim ili srodnim slikama i izrazima. Objašnjen je i sam termin balada preuzet iz evropske književne tradicije. Na kraju su četiri rječnika: I. rječnik srpskohrvatskih dijalekatskih i manje poznatih riječi, II. rječnik turcizama, III. rječnik makedonskih riječi i IV. rječnik slovenskih riječi.

Ante NAZOR